

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบล ในจังหวัดนครพนม
ชื่อและนามสกุล	นางสาวทัศนีย์ บุญเกล้า
แขนงวิชา	ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยชะคง 2. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ

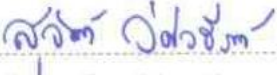
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2552

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ประนอม ศรีสวัสดิ์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยชะคง)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ)

 ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบลในจังหวัดนครพนม

ผู้วิจัย นางสาวทัศนีย์ บุญเกล้า รหัสนักศึกษ 2499001135

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระจง (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ

ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำตำบล (2) ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบล (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของหมอดินอาสาประจำตำบลต่อปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบล

ประชากรเป็นหมอดินอาสาประจำตำบลทุกตำบลในจังหวัดนครพนม จำนวน 98 ราย เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประกอบอาชีพการเกษตร เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร อายุเฉลี่ย 54.66 ปี จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.06 คน จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 3.06 คน พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 19.99 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 19.80 ไร่ รายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 34,816.33 บาทต่อปี รายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ย 24,929.08 บาทต่อปี (2) ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบล ได้แก่ การเข้าอบรมความรู้ การร่วมกับเจ้าหน้าที่ วิธีการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน การได้รับบริการหรือสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน การสร้างเครือข่ายของหมอดินอาสาประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นหมอดินอาสา (3) หมอดินอาสามีปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ พด.1,2 และพด.7 ของกรมพัฒนาที่ดินไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรและหมอดินอาสา โดยมิข้อเสนอแนะว่าควรมีการเพิ่มปริมาณ

คำสำคัญ บทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสา จังหวัดนครพนม

Thesis title: Factors Affecting the Roles of Sub-District Soil Improvement Volunteers in Nakhon Phanom Province

Researcher: Miss Tasanee Boonkloa; **ID:** 2499001135;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension);

Thesis advisors: (1) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor; (2) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objectives of this study were to study (1) social and economic status of sub-district soil improvement volunteers; (2) factors affecting roles of sub-district soil improvement volunteers; and (3) problems and suggestions on factors affecting roles of district soil improvement volunteers.

The population in this study were district soil improvement volunteers in all districts of Nakhon Phanom Province, accounting of 98 persons. The data were collected by using an interview form from all of population. The statistical methodology used to analyze the data were frequency, percentage, mean, minimum value, maximum value, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings of this study were as follows: (1) Most of the sub-district soil improvement volunteers were male. They were educated at higher secondary/lower vocational certificate level. Their occupation was a farmer. They were a member of a farmer group. Their average age was 54.66 years old. The average number of members of their family was 3.06 persons. The average number of labor in their family was 3.06 persons. Their average occupied area was 19.99 Rai, while their average area used in agriculture was 19.80 Rai. Their average income obtaining from agriculture was 34,816.33 Baht/year, while the average expenditure of their family was 24,929.08 Baht/year. (2) Factors affecting the roles of sub-district soil improvement volunteers were training, working with government officials, production and utilization of substances of Land Development Department, services and supports by Land Development Department, networking of soil improvement volunteers, benefits of being soil improvement volunteers. (3) The sub-district soil improvement volunteers had much problems in the insufficient quantity of PD. 1,2 and PD. 7 which were supplied by the Land Development Department, so it could not meet demand of farmers. The soil improvement volunteers suggested that the supply of PD. 1,2 and PD. 7 should have been increased.

Keywords: Soil improvement volunteer roles, Nakhon Phanom Province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง และรองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี นิลวิเศษ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช ที่ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดเสมอนับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์และขอขอบคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ประนอม ศรีสวัสดิ์ ผู้วิจัย รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณณรงค์เดช อ่องกุล นักวิชาการเกษตร 4 สถานีพัฒนาที่ดินนครพนม จังหวัดนครพนมและคุณสำราญ ภักดิ์วิภาปี นักวิชาการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ที่ได้แนะนำในการทำวิทยานิพนธ์นอกจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ขอขอบคุณหมอดินอาสาประจำตำบลในจังหวัดนครพนม ทุกคนที่ได้ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล ขอขอบคุณชุดมา เนตรวงศ์ที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์รวมทั้งทุกๆท่านที่ไม่สามารถนำมากล่าวได้ครบถ้วนขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บุพการี และผู้สนใจในการศึกษาทั้งหมด

ทักษิณ บุญเกล้า

มีนาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัย.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
หมอดินอาสาและบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสา.....	13
บริบทจังหวัดนครพนม.....	33
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากร.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสาประจำตำบล.....	46
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของหมอดินอาสาต่างๆ.....	53
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสา.....	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	68
สรุปการวิจัย.....	58
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	78
แบบสัมภาษณ์.....	79
ประวัติผู้วิจัย.....	88

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ประชากรจำแนกรายอำเภอ.....	42
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของหมอดินอาสาประจำตำบล.....	47
ตารางที่ 4.2 แหล่งและระดับความถี่ของการได้รับความรู้ข่าวสารทางการเกษตรของหมอดินอาสา.....	49
ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของหมอดินอาสา.....	50
ตารางที่ 4.4 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหมอดินอาสาด้านต่างๆ.....	54
ตารางที่ 4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสา.....	65

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework).....	3
ภาพที่ 2.1 แบบจำลองกระบวนการทางสังคม.....	13
ภาพที่ 2.2 เครือข่ายหมอดินอาสากับการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ.....	25
ภาพที่ 2.3 แผนที่จังหวัดนครพนม.....	35

